

# DEBRECZEN

A DEBRECZENI FÜGGTELENSÉGI ÉS 48-as PÁRT HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Előfizetési árak :  
Helyben: Félévre 6.— kor. negyedévre 3.— kor.  
Vidéken: Félévre 9.— „ negyedévre 4.50 „

Felelős szerkesztő :  
MÓRICZ PÁL.

Egyes szám ára 4 fillér.  
SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL :  
Arany János-utca 2. szám. — Telefon 412.

## A helyzet kulcsa.

Budapest, április 29.

A helyzet megoldásának kulcsa az önálló magyar-bank kulcsa lesz. Erre vonatkozólag Bakonyi Samu országgyűlési képviselőnk, ki az országos függetlenségi-párt vezérkarának egyik kiváló tagja, érdekes kijelentéseket tett előttünk.

— Az önálló bankról oly sok ellentétes nyilatkozatok keresztezik egymást, hogy ezek szerint a függetlenségi képviselők táborában is ellentétek vannak? És hogy az önálló-bank elejtésével is készségek keresni a kibontakozást?

Bakonyi Samu a leghatározottabban megcáfolta ezt alábbi kijelentésével:

— A kibontakozás nem lehet más, mint egy vagy másformában az önálló-bank. Az önálló-banknak meg kell lenni. Az önálló-bank mellett vezérével együtt sorakozik és kész küzdeni a párt.

Az önálló-bank mellett másik sokat emlegetett és tárgyalt nagy kérdés, a választói jog reformálása.

— Képviselő ur! Ezzel mi lesz?

— Nem a függetlenségi párton mult eddig sem. Sürgettük állandóan! Most már azonban az eredeti terminust rövidebre kell fogni, mert majd nem marad idő — a bankkérdés megoldására.

Szóval a helyzet megoldásának kulcsa az önálló magyar-bank kulcsa lesz. Ezt már kutba dobni nem lehet.

## A magyar politikai válságról.

Budapest, április 29.

A kormány fölmentése.

A hivatalos lap mai száma távirati rövidséggel jelenti be a Wekerle-kormány lemondásának elfogadását s egyuttal a megbízást, hogy további intézkedésig az egyes miniszterek hivatalos működésüket folytassák. A jelentés így hangzik.

Ő császári és apostoli királyi felsége 1909. évi április 27-én Bécsben kelt legfelső elhatározásával a magyar összes miniszterumnak hivatali lemondását kegyelemben elfogadni méltóztatott, hogy az egyes miniszterek hivatalos működésüket további legfelső elhatározásáig folytassák.

A kihallgatások.

A politikai helyzet alakulását illetőleg egyelőre semmiféle változás nem észlelhető. A lemondott kormány megbízott az ügyek további vezetésével és most már egyes politikai személyiségek kihallgatása fog következni, ami az egész jövő hetet igénybe fogja venni. A döntő lépések csak ezután fognak következni.

Nagy feltűnést keltett, hogy Tisza István gróf is meghívást kapott a királyhoz; ugyanis Wekerle miniszterelnök a 67-es politikusok közül elsősorban Tiszát ajánlotta meghallgatásra.

Egy volt szabadelpvüparti országgyűlési képviselő, aki ma is Tisza István intimusai közé tartozik, a következőket mondta:

— A Nemzeti Társaskörben élénken tárgyalják Tisza meghívását a királyhoz. Tisza most is korrektül fog viselkedni. Meg fogja mondani a királynak, hogy ő a maga részéről most nem kíván politikai akcióba bocsátkozni és azt fogja tanácsolni a felségnek, hogy kormányozzon tovább a jelenlegi kabinettel és a koalícióval és ennek lehetővé tételére adjon katonai engedelményeket.

A király állapota.

Félhivatalosan jelentik: Egyes lapok ma azt a hírt közlik, hogy Kossuth Ferencz kereskedelmi miniszter a függetlenségi pártkörben azt mondotta, hogy a politikai válsággal kapcsolatos kihallgatásokat őfelsége gyengélkedése késlelteti. Illetékes helyről felhatalmazták a „Budapesti Tudósító“-t annak kijelentésére, hogy ez a nyilatkozat nem történt meg. Kossuth Ferencz nem mondotta azt, hogy őfelsége gyengélkedik. Különben is az egész este folyamán a beszélgetések során egyetlenegyszer sem nyilatkozott őfelségéről, vagy említette őfelsége személyét. Bécsből jelentik: A király gyöngélkedéséről szóló híreknek nincs semmi alapja. A király ma nyitott kocsiában Schönbrunnból a Burgba hajtatott, hol a perzsa követet fogadta és aztán általános kihallgatásokat adott.

## A nap és a hold.

Irtá: Király Péter.

A nap a holdat megszerette,  
A hold viszont szerette őt . . .  
Szerelmet vallottak egymásnak  
Isten és világ előtt.

A nap a holdat eljegyezte  
Mikor legszebb világa volt,  
Mikor pompával tündököltve  
A csillagok közt vándorolt.

Égett a nap a szerelemtől  
S fénybe fűrészté az eget . . .  
— Boldogságtól, mámortól, kéjtől,  
Minden sugara reszketett.

Két hétig volt a nap szerelmes  
Aztán mindennel felhagyott,  
Mert ő Nagyságának a holdnak  
Szép arca el halványodott.

Közönynyé vált a nap szerelme —  
. . . Miről az Isten sem tehet —  
Búcsu levelet irt a holdhoz,  
És visszaküldte a „jegyet“.

A hold kisasszony halvány arccal  
Bús n bolyongott föl s alá,

De a jó Isten megsajnálta  
S bús szívét megvigasztalá.

Hogy a hold megtelt s újból szép lett :  
A nap szerelmi lázt kapott . . .  
De a megsértett holdkisasszony  
Kikosarazta a napot.

## Golgota.

Milán király szerelmei.

A nemzetközi könyvpiácnak rég nem volt akkora szenzációja, mint Georgievics Vladan dr. volt szerb miniszterelnöknek Lipcsében tegnap megjelent könyve, a: Gulgota.

A Gulgota Milán szerb királynak rózsákkal és tövisekkel egyaránt kirakott élet-utja, szerelmeinek és gyötrődéseinek története. A Gulgota tulajdonképeni hősnője Jevremovics ezredes özvegye, kinek férjét Milán agyonlövötte. Az özvegy merényletet akar elkövetni Milán ellen. Milán mosolyogva fegyverzi le a szép asszonyt és a szeretőjévé teszi. Ez a női alak nem költött személy, valódi neve Jerkovits asszony volt. Férjét tényleg agyonlövötte Milán és az asszony szeretője is lett Milánnak. A Gulgota néhány kiszakított sötét lap a Balkán történetéből: idegrázó, igaz és sötét kép. Érdekes, hogy a volt miniszter könyve

még meg sem jelent s már is kitiltották Szerbiából. Ebből a szenzációs könyvből mutatjuk be az itt következő részletet, amelynek címe:

Milán és Jevremovics asszony.

A király szárnysegédének parancsot adott, hogy vezesse be Jevremovics asszonyt, akiről tudja, hogy orosz kém és megparancsolta szárnysegédének, hogy maradjon a váróteremben.

A király fölállott íróasztala mellől. Apró, remekművű revolverét az asztalról fölvette és zsebébe rejtette.

A szárnyajtók föltárultak és belépett azon egy mély gyászba öltözött asszony. Becsukódott ismét az ajtó, de nem egészen. A király észrevette, hogy a résen keresztül szárnysegéde leselkedik.

— Hm, — mormogta — kombinált támadás készül?

A gyönyörű termetű asszony pillanatig állva maradt az ajtóban. Fátyolát hátravetette és a király gyönyörködve nézte a csodaszép arcot, melyen most lázas izgatottság pírja üh.

— Kezében összehajtott papirtekercset tartott. — A papiros között van a tör, — volt a király gondolata, de azért a leghidegebb nyugalommal szól az asszonyhoz:

Megértem asszonyom, az ön szörnyű fáj-

# Színház után „Angol királynő“.



## Az új törökök országa.

Hogy készítik elő a szabadházát?

Budapest, április 29.

### V. Mohamed európai utján.

Bécsi diplomácia körökben azt hiszik, hogy a nemzetközi szituáció a konstantinápolyi trónváltság folytán meg fog erősödni. Az utolsó nemzetközi intézkedések, amelyeket Törökország fogantatott, főnállanak.

Az ifjú törökök kívánsága, hogy az új szultán, akit harminc esztendőig fogva tartottak, Európa levegőjét teljes erővel magába szívja. Biztosra veszik, hogy V. Mohamed az európai udvaroknál látogatást fog tenni már a közel jövőben. Mindenek előtt persze arra kell törekednie, hogy a saját országát és népét ismerje meg, minthogy ezideig ezt megtenni nem igen volt módjában. Az első útja valószínűleg Macedonia lesz, azután pedig Törökország nagyobb városai felé veszi útját.

### Lutfi bey karrierje.

Konstantinápoly, április 29. A Szervaszi Fiumun szerint Lutfi bey külügyministeriumi főtitkár és volt budapesti főkonzult, az ismert író neveztek ki a szultán első kamarásának és Halik Fia beyt, a porta megbízottját a dohányjövédéknél a szultán első titkárává neveztek ki.

### Abdul Hamid új otthona.

A Villa Allatiniról, amely a trónjától megfosztott szultán új hajléka lesz, egy, a villát ismerő benfentes ezeket írja: A villa tágas, szép és egy nagy parkkal van körülvéve. A villa a tenger partján épült Szalonikiben. Az Allatini és Modiani Szaloniki legtekintélyesebb két zsidó családja.

Azt hiszik, hogy az új törökök nem fogják a bosszu politikáját folytatni és a száműzetés büntetésével csak a szultánt sújtják, de nem egyúttal annak gyermekeit is. A hatalmon levők oda törekednek majd, hogy az egész család európai műveltséget szerezzen.

### Abdul Hamid fogságban.

Szaloniki, április 29. Abdul Hamid az éjjel 11 asszony és két herceg kíséretében és udvartartásának had tagjával külön vonaton ideérkezett. A pályaudvaron, amelyet katonaság zárt el, több funkcionárius és Robillent basa várták. Innen egy lovas csapat a Sebes-fürdőhöz vezető ut mentén fekvő allatini villába kísérte, ahova internálták és katonai őrizet alatt tartják.

### Az új szultán szelamikja.

Konstantinápoly, április 29. A Serveti Funun jelentése szerint a szultán a szelamlikot a Sofia-mecsetben tartja.

### Nincs többé rabszolgaság.

Konstantinápoly, április 29. A Serveti Funun jelenti: Tegnap két indítványt nyújtottak be a nemzetgyűlésnek. Az első ekként hangzik: Azok, akik a régi rezsim alatt vagyont szereztek, tartoznak kimutatni, hogy jogosultan jutottak hozzá, mert ellenesetben vagyonukat elkobozzák. A második indítvány szerint a Yildizben talált összes férfi- és nő-rabszolgák szabadok és a rabszolgák többé igénybe nem vehetők. A két indítványt még tárgyalják.

### Letartóztatások.

Konstantinápoly, április 29. A régi rezsim emberei közül sokat letartóztattak. Ezek között van Rabhad basa kamarás is. A liberális unió hívei közül is sokat tartóztattak le. Így a Serberei lap kiadóját is elfogták.

### Elmaradt vérengzés.

Köln, április 29. A Köln. Ztg. konstantinápolyi levelezője jelenti: Bizonyítékok merültek fel arra nézve, hogy a mult szombat, azon a napon, amelyen az alkotmányt védő csapatok bevonultak Konstantinápolyba, Abdul-Hamid felbujtására Konstantinápolyban nagy vérontást terveztek. Kurdok, hodzsák és a helyőrség katonai segítségével megakarták támadni az örményeket és a keresztényeket. A szultán azt remélte, hogy ezáltal az idegen hatalmak beavatkozását fogja előidézni és így magát a trónon fenntarthatja.

## Legujabb.

### Éjjel érkezett távirati jelentés.

Konstantinápoly, április 29. Az összeesküvés miatt letartóztatott katonák bevallották, hogy a szultántól pénzt kaptak a felkelésre és a zendülésre. Egy őrnagy nem kevesebb, mint 200.000 frankot kapott. — Adana, mely

legjobban ki volt téve egy katonai forrongásnak, mint az ellenforradalomnak, teljesen a pusztulás képét mutatja. A város teljesen elpusztult, a lakosság kivonult a falak közül. — Abdul Hamid utazása alatt nagyon levert volt, nem evett semmit s Szalonikiig nem vett magához semmit, csupán egy pohár vizet kért. V. Mohamedet az új szultánt Taft, az Egyesült államok elnöke táviratban üdvözölte és biztosította az ő és népe ragaszkodásáról.

## A debreceni társadalom a gyermekekért.

### A gyermeknapok előkészítése.

#### Nagybizottság ülés.

Debreczen, április 29.

A társadalomtudósok, írók erről a századról már régen megállapították, hogy a gyermekek százada, mikor a forrongó, lázas életet élő emberek egymást keresztező ellentétes útjaikban, a kenyérért vagy az érvényesülését folytatott harcaikban, egymás ellen történő szenvedelmekben egy pontnál találkoznak: a gyermeknél. Ha a gyermek megmentéséről van szó ott a különböző frakciók és elemek mindent feledve összefognak, mert érzik a kötelességét egy nemesebb, egy jobb nemzedék nevelésének. Mert tudják, hogy az elzülött, nevelésnélkül maradt gyermekek szomorúan nagy tömege élővadász szór a társadalomra és ezek megmentése elsőrendű nemzeti érdek. Ahány gyermeket szakítanak ki a nyomor, a zülöttség karjaiból, annál inkább növekedik annak a reménye, hogy a jövő évtizedekben a bünkrónikák nem tartalmaznak annyi sötét lapot; kevesebb lesz a büne, a nyomor, a nemzet pedig dolgos, munkáskezekkel fog szaporodni.

Az elhagyatott gyermekek megmentésének nagy kötelességét felfogta már régebben az állam és hosszasan nógatás után az utóbbi években a társadalom, mikor életre hívta, fenntartotta, most

dalmát, amely önt lesuttja most és minden lehetőt megteszek, hogy fájdalmát enyhíthessem. Lépjén közelebb és adja át kérvényét.

Az asszony feléje lépett. A jobbjaival előrántotta a törz a paprtekeresből és teljes erővel a király elé sújtott. A csapás elegendő erős lett volna, hogy a szívet átszurja. A királynak azonban volt ideje, mosolygó arccal, jobb kezével félreütni a csapásra emelt kart és a következő percben a tör az íróasztalán hevert.

Ebben a pillanatban berohant az adjutáns fölemelt karddal. A király, ki az összezogyni készülő asszonyt árkarolta, jobb kezével elővette a revolvert, lesújtó pillantást vetett az adjutánsra.

— Őrnagy Lekics! Állj! Kardot hüvelybe! Eszénél van ön őrnagy, kardot huzni egy asszony ellen? Nekem nem kell olyan szárnysegéd, ki az ajtóban hallgatózik. Szolgálatát adja át a naps tisztnek, kardját tegye le. Husz nap garnizon-fogság.

A király az egész testében remegő asszonyt egy karosszékbe vezette, kezét elbocsátotta és szelid hangon beszélt hozzá:

— Legyen nyugodt asszonyom. Ez az ember ismer engem eléggé ahhoz, hogy egy szót ne beszéljen az itt történekről. De hogy ne higgye, hogy e fogházbüntetés az én zsarnoki szenvedélyem bizonyítéka, ime, itt vannak az okmányok, melyeket a sors véletlenül kezemre játszott.

A király megmutatta a jelentést, mely

figyelmezteti a királyt, hogy a szárnysegéd és Jevremovics asszony Oroszország megbízásából merényletre készül ellene.

Az asszony elsáppadt.

— Elvesztünk, — mormolta.

— A másik — talán igen! Talán.

(A király most bebizonyítja az asszony-nak, hogy férje is összeesküvő volt, ki megérdemelte a halálos büntetést. Beszél az orosz politika botorságáról. Az asszony szörnyű fölindulásában zokog.)

A király elgondolkozva állott. Hallgatott, majd halk, csendes hangon beszélni kezdett:

— Hallgasson ide, asszonyom. Én beszélni fogok önnek nagyobb szenvedésről, mint az öné. Volt egyszer egy kis herceg. Apja korán meghalt. Anyja, a szép, szeretni vágyó nő, hamar elfeledte a férjét, szerelmével hamar más férfit boldogított s a kicsi herceg úgy nőtt fel az udvari cselédek gyermekei között. De ha látta a kicsi herceget, hogy pajtásait, a cseléd-gyermekeket, karjaiba vonja az édes anyjuk, csókokkal halmozza el — cserélt volna szívesen velük.

Öt nem csókolta soha szülői ajak. Egyetlenegy ember, kit szeretett, nagybátyja volt, Moravia fejedelme. Egyetlen ember, kit életében szeretett. És ezt az embert gyilkosok ölték meg. Nagybátyja halála után a kicsi herceg jutott a trónra, tizennégy éves korában! Hízlegők és gyilkosok vették körül, vadászatot rendeztek életére ambiciózus ellenségei.

Az asszony zokogva hajtotta le fejét. A király folytatta:

— A szerencsétlen kis herceg én voltam, asszonyom. Örömtelen ifjuság után a régen-sektől átvettem a kormányzást. Tizennyolc éves voltam. Jó uralkodó akartam lenni. Ebben az időben találkoztam egy fiatal özvegygyel, szellemes uri asszonynyal, ki semmit sem akart tőlem és ő mindent adott: testét, lelkét, szellemét! És mi történt?

„Messalliance készűl!” — riadtak meg udvaromban, szétépték a boldog szerelem finoman szőtt hálóját, elűzték első, igazi szerelmemet, ki nemsokára idegenben halt meg. És én, a fejedelem, nem tehettem semmit udvarom ellen! És kerestek nekem fiatal, virágzó leánytestet. Hallja-e, asszonyom?

... Enyém volt a legszebb asszonyi test, a legremekebb kebel alatt dobogott a szív és e szív nem dobogott másért, mint brüszszeli csipkéért és selyemért.

(A király elmondja szerencsétlen házassága keserveit és így folytatja:)

— Midőn ön tört emelt reám, ezt gondoltam: Ez királyi teremtes: Ha halnom kellene, az ön kezétől szeretnék meghalni!

A király fölnyitotta mellényét. Az alatt pánccal ing volt. Azt is felgombolta:

— Tessék asszonyom! Szurjon le! Az asszony fölugrott, odavetette magát, a férfi karjaiba és ajkaik egy örületes szerelmi csókban egyesültek!

pedig nagyarányokban fejleszti az Országos Gyermekvédő Ligát, melynek helyi bizottsága is oly eredményes munkássággal dolgozik a szent célok érdekében.

Aki pedig ma a délutáni órákban ellátogatott a városháza nagytanácsstermében, hova Weszprémy Zoltán főispán a Gyermekvédő Liga helyi nagybizottságát a debreceni gyermeknapok előkészítése végett összehívta, az gazdag tapasztalatokat szerezhetett. Láthatta, hogy ennek a „közönségnek“ hirdett debreceni társadalomnak van szíve, lelke, nemes célok iránt lelkesedése.

\*

A mindkét nembeli társadalmi élet előkészítő gyűlések össze ma délután öt órakor a városháza nagy tanácsstermébe, mely szokatlannul színes képet nyújtott. A terem baloldalán elegáns hölgyek csoportja, kik most nem a divatról, nem a kosárcsopokról, hanem a gyermekvédelem magasabb ügyéről beszéltek és azt vitatták, mi módon lehetne a társadalom minden rétegét felrázni, a gyermekvédelem nemes céljainak megnyerni. A terem másik oldalán komoly urak gyülekeztek, akik ugyan már adóreformról tárgyaltak, de a gyermekvédelem jótékonyági adójának reformjáról.

A jelenvolt hölgyek névsorát a következőkben sikerült összeállítanunk:

Fráter Erzsébet, dr. Magoss Györgyné, Veressné Szathmáry Teréz, özv. Hutiray Béláné, Csanak Jánosné, Csanak Józsefné, Domahidy Elemérné, Porubszky Jenőné, Weszprémy Zoltánné, Geiger Simonné, özv. Léderer Miksáné, Vándor Iván, dr. Karay Sándorné, dr. Burger Péterné, Burger Böske, dr. Berger Andorné, özv. Berger Vilmosné, Berger Mórné, dr. Gózon Margit, dr. Révi Nándorné, dr. Széll Kálmánné, Csanak Margit, Gyenes Kálmánné, dr. Gálbory Sámuelné, Baróthy Béláné, Baróthy Margit, Erber Ernőné, dr. Tihanyi Józsefné, Fleischmann Lenke, dr. Balkányi Edéné, Mandel Jenőné, Mandel Mariska, Balkányi Lilly, dr. Vajda Józsefné, Hajós Gézáni, dr. Tarján Leoné, dr. Lukács Béláné, dr. Balkányi Emilné, dr. Balkányi Miklósné, Rici Antalné, özv. Kandel Józsefné, Kandel Klárika, Hoffmann Lajosné, Kürschner Frigyesné, Frieder Margit, Letzter Józsefné, Hoffman Coelestin, Szikszay Lajosné, Szikszay Málka, Gyurcsány Ferencné, Csanak Mariska.

A hölgyeken kívül a város vezető emberei közül jelen voltak: Weszprémy Zoltán főispán, Lestyán Adorján kir. tanácsos, dr. Balkányi Miklós, dr. Burger Péter, Szele György, Uray Sándor, Rásó István, Rásó Karay Sándor, dr. Csáth Sándor, dr. Tüdős János, Lestyán Jenő, Bodnár Géza, Kardos Albert, Grósz Nagy Ferencz, Handler Gyula, Jeney Miklós, Szabó Kálmán tanácsnok, dr. Magoss György, Csányi Viktor, dr. Révi Nándor, Handler Gyula, dr. Deseő Kálmán, dr. Borsovay Jenő, dr. Kiss Gyula, dr. Boldizsár Kálmán, Koncz Ákos, dr. Lukács Béla, dr. Szenes Zsigmond, Kovács József polgármester, Szentkirályi Tivadar stb.

#### Weszprémy megnyitó beszéde.

Kevéssel öt óra után nyitotta meg a nagy bizottság ülését Weszprémy Zoltán főispán, a helyi bizottság elnöke. Utalt a Gyermekvédő Liga humanus céljaira. Kifejtette, hogy a gyűlés tárgya a Debreczenben május 22 és 23-án tartandó gyermeknapok előkészítése. A gyermeknapok jelentőségét és hatását feleslegesnek tartja az egybegyűlések előtt körvonalozni, mert hisz évek óta az egész ország minden nagyobb városában meghonosodtak már a gyermeknapok, melyek révén ezer és ezer elhagyott gyermek mentetik meg és válik hasznos tagjává a társadalomnak. Majd áttér arra, hogy az általános szokásoktól eltérőleg Debreczenben az időjárás miatt nem lehetett a rendes időben április első napjain megtartani a gyermeknapokat és hogy ezeket itt május 22. és 23-án

tarthassuk meg, arra nézve a helyi bizottság felhatalmazást kért és kapott is a központtól. A gyermeknapok programját a kisbizottság főbb vonalaiban már megállapította és a nagy gyűlés dolga azokat jóváhagyni, esetleg újabb tervekkel és ötletekkel a kereteket kibővíteni. Meg kell tenni mindent, hogy a gyermekvédelem napjai olyan sikerrel járjanak, mint amilyet Debreczen méltósága megkíván és amilyenre a tavalyi gyermeknap szép eredményre jogosít. A maga részéről szép eredményekkel néz az ideai mozgalom elé, mert a hölgyközönség általános és nagy, az eddigieknél sokkal nagyobb érdeklődéssel kíséri a nemes ügyet. (Élénk helyeslés.)

#### Tüntetés a cselédképző mellett.

Weszprémy Zoltán megnyitó beszédének további során érdekes epizód játszódott le. Azt fejtette ki Weszprémy, hogy a Liga központja is teljes méltánnyal viseltetik a debreczeni bizottság működése, a tagok lelkes agitációja iránt és őt fel is hatalmazta annak kijelentésére, hogy az eddigi eredményeket méltánnyal intézményei közül, melyeket már a közel jövőben megvalósíthat, például egy gyermek otthont, vagy ápolót, esetleg cselédképzőt Debreczen fog felállítani.

Mikor Weszprémy ezeket a szavakat kiejtette, az egész teremben végig zugott a felkiáltás:

— Cselédképzőt!

— Cselédképző kell Debreczennek!

Ezekben a férfiak, hölgyek ajkáról határozottsággal hangzó felkiáltásokban benne volt a Debreczenben már szinte elviselhetlenné váló cselédmizériák elleni minden panasz.

#### A gyermeknapok programja.

Ezután a kitérés után a gyűlés további lefolyása visszajutott rendes medrébe. Weszprémy Zoltán felhívta Letzter Józsefet, — mint mondá — a nemes és nagy munkában hűsegítő társát, hogy a gyermeknapok eddig megállapított programját terjessze elő.

#### Tündérvilág hét napon át.

Gyönyörű hatásos programot alkotott a kis bizottság a hét gyermeknapra. Ezeket a napokon valóságos tündérvilág fog Debreczen utcáira telepedni. A közönségnek olyan szórakozásokban lesz része, hogy azok ellenében mindenki szívesen és örömmel róhatja le a jótékony adóját, még ha a nemes céltól el is tekint. Letzter József részletesen előadta a programot, melynek főbb körvonalai a következők.

A gyermeknapok előestéjén 21-én pénteken este hét, vagy fél nyolc órai kezdettel gyermek mese-előadás a színházban. Az előadáson való részvételre Pósa Lajos, a nagy meseíró és Szávay Gyulát a jeles költőt is felkéri. Az előadás célja, hogy a közönség figyelmét a gyermekvilágra irányítsa. Az előadás után fáklyás, lampionos menet, színenád és zenéstakarodó. A rendezőség ugyanis három napra ide akarja hozni az országos hírű délvidéki gyermek-zenekezt, melynek nagy szerepe lenne a gyermeknapok érdekességének emelése. Az apró kis emberkékből álló, de azért tökéletes zenekar több szerenád adna, de hogy mely helyeken, az később lesz megállapítandó.

Május 22-én, szombaton reggel a gyermekzenekar riadója fogja figyelmeztetni a várost a napjelentőségére. Délután folyamán gyűjtés lesz, melyben a liga hölgytagjai vesznek részt. Azonkívül az utcasarkokon urnákat helyeznek el, kis gyermekek őrzésével. A délutáni folyamán semmiféle nagyobbszabásu ak-

ció nem lesz, nehogy az üzletek forgalmát elvonják, mert a kereskedők ugyanis a gyermeknapok alatt jövedelmüknek bizonyos részét a Liga javára adják.

Délután három órakor 5 ezer iskolás gyermek a gyermekzenekar hangjai mellett felvonul a főtérre. A felvonulás igen impozáns lesz. Négy órakor megnyílnak a Piac-utcán felállítandó díszes virágsátrak. Mindegyiknél cigányzenekar fog játszani, míg az árusítást szebbnél szebb hölgyek fogják végezni. — Az Általános Takarékpénztár előtt pedig hatalmas buffet lesz, szintén hölgyek felszolgálása mellett. Fél nyolc órakor ünnepi előadás a színházban, hol ez alkalommal műkedvelők fogják eljátszani Herczeg Ferenc valamelyik darabját.

Másnap, vagyis vasárnap reggel a nap szintén zenésriadóval kezdődik. Délután három órakor a Miklós-utca végén a Külső-vásártéren díszes és nagy sátrak alatt gyermekünnepély tartatik, melyen a bikaviadaltól a számfuttatásig minden látható lesz. Este Suchán Rezső mozgófénykép színházában diszeloadás, mely alatt a Liga tagjai fognak konferálni. Tíz óra tájban hatalmas és pompás tűzijáték, mit Publig Ernő és Letzter József rendeznek.

Ezek az ünnepély programjának főbb számai, melyeket a nagybizottság magáévá is tett.

#### A munkások bevonása.

Roskovtitz Arthur hírlapíró tett igen helyes indítványt, mikor javaslatba hozta, hogy a gyermeknapokba vonják bele a munkásságot is és a Liga hölgytagjai menjenek ki az első gyermeknapon, amely éppen bérfizetés napjára esik, a gyárak elébe gyűjteni. — Nincs az a munkás, mely ne adná filléreit a gyermekvédelem céljaira. — Különben kéri meghallgatni, Handler Gyulát, a szociáldemokrata párt jelenlévő titkárát.

Handler Gyula kijelenti, hogy bár a szociáldemokrácia végcélja más, de a szervezett munkásság kész a mai társadalmi kereteken belül is segíteni a bajokon és annál inkább pártolja a maga fillérei a gyermekvédelem ügyét, mert hisz az elhagyott gyermekek nagyrésze proletár családokból kerül ki, a proletariátus nyomorát sanyli. (Helyeslés.)

A nagygyűlés ezután Rostkovicz indítványához hozzájárul, valamint elfogadta Rostkovicz másik indítványát is, mely szerint vallás-különbség nélkül a lelkes kar felhívandó, hogy a vasárnapi szentbeszédbe foglalják bele a gyermekvédelem ügyét.

Letzter József vetette még fel Csanak Józsefné urnó azon indítványát, hogy Budapest mintájára a gyermeknapokra nálunk is bocsásanak ki jelvényeket ilyen felirással:

„Ne bántsátok, ő már adott“.

Ilyen jelvényeket lehet majd váltani, de hogy mennyiért, az majd csak később lesz megállapítva a kisbizottság által.

#### Bizottságok megválasztása.

Ezután Weszprémy Zoltán főispán indítványára megválasztották a következő bizottságokat:

Hölgybizottság vezetésére megválasztottak: Veressné Szathmáry Teréz, Weszprémy Zoltánné, Szabó Kálmánné, Fráter Erzsike, Irinyi Istvánné, Csanak Józsefné, Wolafka Antalné, Uhlarik Béláné, dr. Balkányi Miklósné, Stern Józsefné, özv. Léderer Miksáné, Rozenfeld Salamonné, Géresi Kálmánné, dr. Händel Vilmosné.

Intéző-bizottság: Elnök: Weszprémy Zoltán. Tagok: dr. Brokkes Győző, dr. Szász Adolf, Rásó István, Mészáros Ödön, Ozory István, Letzter József, Than Gyula, Bodnár Géza, Thieszen Arthur, M. Dózsa György, Szabó Elek, dr. Hegedűs István.

Választottak még sajtó-bizottságot, melynek tagjai lettek: Móricz Pál, Than Gyula, Hegedűs Lőránt, Székely Imre, dr. Lukács Béla, Rostkovicz Arthur, Balassa Sándor.

A bizottságok válsztása után a gyűlés Weszprémy Zoltán lelkes éltetésével véget ért.

## Irodalom, művészet.

„**Ős Debreczen**“ cím alatt adta ki Koncz Ákos íróársunk legújabb könyvét. Koncz Ákos írói nevét, alkotásait országsszerte ismerik, becsülik a fővárosi lapok tárcarovatából. Zamatos, ódon magyar történeteinek egész külön közönséget nevelt Koncz Ákos, kinek érdekes, szép könyvét közelebb ismertetni fogjuk. Addig is melegen ajánljuk a jókönyvek barátainak. Egy példány ára 3 korona. Megrendelhető a szerzőnél a városházán.

**A filharmonikusok debreczeni vendégszereplése.** Több ízben irtunk már arról, hogy a debreczeni Zenekedvelők Társasága hetedik hangversenyének keretében a budapesti filharmonikusokat lépteti fel Takáts Mihály ének művészettel együtt május hó 4-én. A magas színvonalu zenei est műsora a következő: I. 1. Mendelssohn: „Szentiván éjálom“. Nyitány. 2. Ária: Hubay Lavotta c. operájából. Énekli: Takáts Mihály, a m. kir. Opera művésze. 2. Szendy Árpád: Magyar poémák. a) Tárogozó hangzik; b) Derű; c) Dudás; d) Dalidó. II. 1. Beethoven: II. Leonóra-nyitány. 2. Nagy ária: Wagner Tannhäuser c. operájából. Énekli: Takáts Mihály. 3. Tschaikovszky: IV. simfónia (pathétique.) Az I. 1. és 3. sz., továbbá II. 1. és 3. sz. zeneműveket előadják az I. 2. sz. és a II. 2. sz. ének műveket kísérik: Kerner István karnagy vezetésével a budapesti filharmonikusok. A hangverseny kezdete fél 8 órakor.

## EGYHÁZ, ISKOLA.

**Bethlen Gábor emlékezete.** A nagyenyedi Bethlen kollégium főgimnáziumi ifjúsága Bethlen Gábornak szülőházát Illyén (Hunyadmegyében) ez év május hó 8-án fényes ünnepségek között emléktáblával jelöli meg. Az ünnepségre meghívták a debreczeni főiskolát is, mely képviseltetéséről gondoskodni fog.

— **A debreczeni társulati polgári fiúiskolában a magánvizsgálatok** június második felében fognak megtartatni. A vizsgálatok engedélyezését kérő folyamodványok tehát május 10-ig adandók be a az Igazgatóságnál.

## HIREK.

### Bakonyi képviselő állapota.

#### Érdekes beszélgetések.

(A Garibaldi nótáról. — Német tengerészek a muzeumokban. — Rákosi regényéről.)

Budapest, április 29.

Mindenekelőtt Bakonyi Samu képviselőnk egészségi állapotáról adunk kedves hírt e lap olvasóinak és a választó közönségnek.

Bakonyi Samu a legjobb egészségben tért vissza Budapestre a tenger melletti üdüléséből. Ereje, kedélye, munkakedve teljesen visszatért.

Politikai téren, mint napimunkájában a legjobb kedvvel és fokozott erővel folytatja a rég megszakított munkát szeretett képviselőnk, aki szervezetében, mint lelki kedélyállapotában egész megfiatalodott és felüdült. ből kitűnik ez a felvidult állapota. A vele folytatott érdekes beszélgetések

A tengerparti, délvidéki kúra után Olaszországban tekintett körül Bakonyi Samu nejevel együtt.

Flórenc regés multu falai között napokat töltöttek. Majd Velencébe is átutaztak. Velencében éppen akkor töl-

töttek néhány érdekes napot, midőn a német császár is ott tartózkodott.

A Bakonyiék által lakott szállóban volt megszállva Bülow herceg birodalmi államtitkár.

Az előkelő vendégektől felpezsdült az avatag Venezia. Az olasz nép valószínűsítően körülrajongta a németek nagyfejedelmét. Ami nemis csodálható, mert a Szent-Márkus téren naponta „játszott“ a németcsászár uszópalotájának, a Hohenzollern-yachtjának a házi zenekara. És a németgyűlölő olaszok ujjongva tapsolták a német császár muzsikusaikat, midőn felzendült az ércrombitákból a germán tüdők által fujdogált:

— Garibaldi nóta! . . .

Hogy pedig Garibaldi kicsoda volt? . . . Talán senkinek sem kell bemutatni!

\*

Azon idő alatt, meddig a németek Velencében tartózkodtak: — muzeumokban, képtárakban mindenütt a német haditengerészek csoportjaival lehetett találkozni.

A német már ilyen! Minden alkalmat felhasznál és megragad ismereteinek terjesztésére. Pedig csak egyszerű német tengerész katonák voltak.

\*

Bakonyi Samuék itt ösmerkedtek meg egy hollandi eredetű berlini gyárossal.

Bakonyi felemlítette a hollandusnak hogy Rákosi Viktor „az elnémult harangok“ című regényében micsoda szerettel és mesteri tollal foglalkozott Hollandiával. A hollandi étellel. A kis hollandi leány reménytelen szerelmével; sőt a a hollandi gyárosnak megígérte Bakonyi, hogy megküldi neki a hollandus-nyelvre is átfordított regényt. Ugyanis dr. Nagy Zsigmondtól, a kollegium jeles tollu tanárától nyert értesülése szerint az „Elnémult harangokat“, Antal Gézáné, pápai theologiai tanár neje (aki maga is egy hollandi egyetemi tanárnak a lánya!) már átfordította.

Ez azonban idáig aligha történt meg; mert Bakonyi a képviselőházban beszélt efelől Rákosi Viktorral. Rákosi kijelentette, hogy nincsen tudomása ilyen fordításról. Azért most Bakonyi sem küldheti meg a hollandi gyárosnak a mester művet.

Dr. Nagy Zsigmond, ki Hollandiában tanult és ma is fentartja látogatásaival az összeköttetést, szolgálatot tenne az irodalom és a magyarság ügyének, ha nem várna másra, de maga fordítaná le — avatott tollával — hollandusnyelvre az „Elnémult harangokat.“

### Apponyi az új egyetemokről.

#### Politika helyett kulturkérdés.

Debreczen, április 29.

Apponyi Albert gróf kultuszminiszter igen érdekes nyilatkozatot tett az egyetem kérdéséről tegnap este az országos függetlenségi pártkörben, hol mostanában csak úgy forrong a politika. Apponyi azonban most sem tagadta meg magát és őt a forrongó politika hullámai között is elsősorban a nemzeti kultúra kérdései érdeklik. Ezt az érdekes epizódot így írja le a Budapest:

Hét óra felé Apponyi Albert gróf lépett be a nagy társalgóterembe, ahol éljenzéssel fogadták s nyomban elhalmozták kérdésekkel. A kultuszminiszter azonban félig tréfálkozva, félig komolyan mondotta:

— Én addig, amíg a kibontakozás meg nem indul, nem politizálok. Ha tetszik, beszéljünk valami kulturkérdésről, vagy másról, csak politikáról nem.

Ezzel Apponyi félrevonult az egyik sarkba és ott Justh Gyulával a harmadik magyar egyetem ügyéről hosszas és beható vitatkozást kezdett. Szerinte a legközelebb föllálandó egyetem székhelye Pozsony lesz, de tervbe vette, hogy fokozatosan még négy egyetemet állít föl és pedig: Kassán, Debreczenben, Pécsen és Szegeden.

— **Személyi hír.** Mezőssy Béla földmívelésügyi államtitkár az este Debreczenen át Ujfehértóra utazott.

— **Debreczen választói.** A központi választmány összeállította Debreczen városát választóinak jövő évi ideiglenes névjegyzékét. Ezen ideiglenes betűsoros névjegyzék, valamint a kihagyottak névjegyzéke is a város székházánál — a városi kiadó hivatalában (földszint 9. sz. szoba) — 1909. évi május hó 5-től 25-ig közzszemlére kitétetik, hol is reggeli 8—12 óráig e névjegyzékek megtekinthetők; délután 2—6 óráig ugyanott le is másolhatók. A névjegyzék ellen saját személyét illetőleg bárki felszólalhat. Ezenkívül mindenkinek jogában áll azon választókerületben, melynek névjegyzékébe felvétel, bármely jogtalan felvétel ellen avagy kihagyás miatt felszólalni. A netán beérkező felszólalások f. évi május 16—25. napjáig a fent említett helyen fognak közzszemlére kitétetni. A felszólalásokat mindenki megtekintheti s azokra mindenki, ki az 1874. évi XXXIII. t.-c. 44. §. szerint felszólalni jogosult írásban észrevételeket nyújthat be. A felszólalások a névjegyzék közzszemlére kitételől számított 10 nap alatt, vagyis 1909. évi május hó 15. napjáig adhatók be, az ezekre tett észrevételek pedig 1909. május hó 16-ik napjától kezdve — bezárólag 1909. évi május hó 25. napjáig fogadtatnak el. Ugy a felszólalások, mint a rájuk vonatkozó észrevételek a központi választmányhoz intézve, a központi választmány elnökéhez írásban adandók be. Egy beadványba több egyénre vonatkozó felszólalás is foglalható, ellenben az észrevétel minden egyes beadványhoz külön-külön adandó be.

— **Az aradi tizenhárom földje.** Az aradi tizenhárom kivégzési helyének megvételeit intéző bizottság kérelmet intézett a tanácshoz segély iránt. A tanács a kérelmet kiadta a jog- és pénzügyi bizottságnak javaslatlétel végett.

— **Csiky Lajos gyászsa.** Csiky Lajos theologiai akadémiai igazgatót nagy gyászseset sújtotta. Szeretett hitvestársa meghalt. Elhunytáról megdöbbenéssel vettük és közöljük a következő gyászlevelet:

Mély fájdalommal jelentjük szeretett feleségemnek, jó anyáknak, Csiky Lajosné szül. Erdélyi Róza asszonynak élete 45-ik, boldog házassága 10-ik évében, hosszas betegség után f. hó 29-én, reggeli 8 órakor bekövetkezett elhunytát. Istenben boldogult halottunk kihűlt tetemei Péterffy-utcán 8. sz. lakásunkon f. hó 30-án délután 4 órakor tartandó rövid gyászszertartás után a Czegléd-utcai temetőben adjuk át a föld porának. E végtisztességtételre rokonainkat, barátainkat és ismerőseinket bannatos szívvvel meghívjuk. Debreczen, 1909 évi április hó 29-án. Csiky Lajos, mint férje. Csiky Anna, Csiky Béla, mint gyermekei.

— **Szabad az új Hamburgon át.** A belügyminiszter ma leiratot intézett a városhoz, melyben jelzi, hogy visszavonja pár héttel ezelőtt kiadott rendeletét, melyben megtiltotta a Hamburgon keresztül való kivándorlást. Azóta ugyanis az a változás történt, hogy a hamburgi hajózási társaságok eleget tettek a kirándulási törvény által követelt feltételeknek. Szabad tehát az új Hamburgon át.

— **Májusi csillaghullás.** A hivatalos lap mai száma a következő katonai előléptetéseket közli: Weber Adorján honvéd huszárezredes tábornokká, Gyurits Belivár honvédszárezredes tábornokká, br. Marschall Gyula ezredes vezérőrnagygyá, Samsula Rezső alezredes ezredessé, Rákos Ernő őrnagy alezredessé, Csécsi Nagy Imre százados őrnagygyá, Faragó Géza,

Quaiser Nándor főhadnagyok századosokká, Szabó Aladár huszárhadnagy főhadnaggyá, Simon Károly huszárhadnagy főhadnaggyá, Abrus János tiszthelyettes hadnaggyá, Szürti Vilmos és Wolfram Elemér hadapródok zászlósokká léptek elő. A 2. honvéd huszárezrednél Babay Bay Bertalan főhadnagy századosa, Dravecsik Sándor hadnagy főhadnaggyá lett. A csendőrségnél Preszoly Loránd csendőrhadnagy főhadnaggyá, Erdélyi Sándor csendőrtiszthelyettes számvevő hadnaggyá lépett elő. A 39. gyalogezrednél Kregczy Alfréd és Tröster Károly főhadnagyok századosokká léptek elő. Szarka Sándor 3. honvédgyalogezredbeli főhadnaggyot a kolozsvári 21-ik gyalogezredhez helyezték át.

— **Előbb fizess, azután nyaralhatsz.** A városi tanács mai ülésén azt a határozatot hozta, hogy a nagyerdei nyaralókba senki addig be nem költözhetik, míg negyed évi lakbért le nem fizetett a főügyész kezébe. A főügyész erről írást ad, ezen engedélyvel lehet csak beköltözni és nyaralni. A bölcs intézkedés sok visszaélésnek vette elejét.

— **Az utszéről.** A vasuti állomásokon mindenféle katonavonatokkal találkozunk. A „gránic“-ról most szállítgatják haza a fűgebakát, nyalka huszárt. Érdekesen jellemző a magyar katonára, káromkodnak:

— Ha már bent voltunk, mégis megkellett volna tanítani a putinásokat mőresre.

A vasuton az alsórákosi székelyek országos nevű papjával, Irsay József országgyűlési képviselővel többféle érdekes tárgyra fordult a szó utazás közben. Szóba került a debreczeni székely-kongresszus is, melyet *piros pünköszt* napján tartanak meg a hazafias érdekeltségek.

— Ott leszek! mondotta Irsay.

— Magad jössz hozzánk?

— Dehogyan! Elhozom az alsórákosi székely dalárdát is. Mindnyájan *harisnyás székelyek*. A nép fiai.

— Érdekes fajta lehet ez a te alsórákosi székely néped, képviselő uram!

— Mánhogy azok érdekes, érdemes atyafiak! *Kis pünköszt* gyere le hozzám! Ösmerd meg őket a tűzhelynél. Dolgos, jókedvű, gazdag emberek.

— Szép, szép! De ezt a *kis pünköszt* terminust, hogy értetted édes papom?

Azután a maga magvas, zamatos előadásával megmagyarázta Irsay, hogy a „*kis pünköszt*“ ünneplése még 1848-ba nyulik vissza. Ugyanis a *szabadság* napjáról, 1848. március 15-dik napjáról s vívmányairól csak a pünköszt vasárnapját követő *egy hét múltán* érkezett le a hegyek között elszigetelt székely faluba, Alsórákosra az első hiteles híradás. Azóta a pünkösztre következő vasárnapot „*kis pünköszt*“ nek nevezik és mindig megünneplik a derék alsórákosi székelyek.

Ez is Irsaytól származik:

— Könnyű néktek itt az Alföldön!

— Már mért volna könnyű?

— Szabodon terjeng elötitetek a láthatár...

— Hát ott, Rákoson?

— Ott? Ha ott kidugja az ember az orrát az ablakon... Ott mindjárt a *hegyekbe* üti bele!

— Azt hiszem, hogy *orra* válogatja.

— Ne te, ne! A *bihal* ökleljen meg! Az aranyos kedélyű erdélyi pap nevetve simította meg az — orrát...

Fájdalom! Püspökladánynál eltért az utunk.

— **A debreczeni polgári-kör** történetét Kerékgyártó József főjegyző megírta Czegléd Gyula, Dávid Mihály, Hajdu Zsigmond és Serly Ede körtagok közreműködésével. Az adataiban érdekes könyvecské 47 oldalra terjed s felöleli a kör majdnem félszázados történelmét, eseményeit, életét, melyek kihatottak a debreczeni társadalomra is. Debreczen újabb történetének a megírója több érdekes adatot is fog találni e könyvben, melyek jellemzik Debreczen közönségének előrehaladását is a társas szórakozások és művelődések terén.

— **Dániel az oroszán-barlangban.** Épületes eset történt ma a debreczeni királyi ügyészségen. A hivatalba a délelőtti órákban beállított egy elegáns ur, foglalkozására nézve mérnöki rajzoló. Valami kis jelentéktelen ügyben járt. Dézsi Gyula dr. kir. ügyésznek adta elő jövedele célját, kinek formászerűen bemutatkozott:

— Én Bartha István vagyok — szolt hanyag eleganciával és szemtelenül tovább akarta folytatni. Ebben azonban megakadályozta a kir. ügyész örvendező felkiáltása:

— Igen, Ön volna az a bizonyos Bartha István, igazán örülök a szerencsének.

Az előkelő idegen még magához sem tért a nagy előzékenység megnyilvánulása fölötti meglepetéséből, már megállapították, hogy azonos azzal a személyiséggel, akinek letartóztatása iránt a közelmúltban a kalocsai ügyészségtől megkeresés érkezett.

— Éppen jókor érkezett, mindjárt letartóztatom, — szolt Dézsi dr.

— Csak nem teszi ezt velem az ügyész ur? — kérdezte hűledezve a csávába került ember.

— Dehogyan is nem, — felelt az ügyész, ezzel csöngetett és a következő pillanatban megjelent az ajtóban egy szuronyos börtönőr, aki gondjaiba vette Bartha Istvánt.

A jeles férfit ugyanis számos csalást, szélhámossgot követett el az ország különböző részein. Vasuti mérnöként szerepeltette magát és mint ilyen, a jámbor falusi népek előadta, hogy vasutat épít és a munkálathoz munkásokat toboroz. — Azonban csakis olyan embereket fogad fel, akik nem szociálisták és ezt azzal bizonyítják, hogy 5—10 korona kauciót tesznek le, amely összeg sztrájk kiütése esetén a vállalkozó birtokában marad. Persze, sokan felültek neki. Ezek aztán sohase látták viszont a pénzüket, a munkára is hasztalan vártak. A bűnös üzemei miatt több feljelentés folytán körözölevelet adtak ki a hatóságok a szédelő ellen, aki ma egészen véletlenül lépre ragadt.

— **Nagy verekedés az ujoncok között.** Ilyenkor sorozás idején megszokott dolog, hogy kisebb-nagyobb, sőt végzetes kimenetelű verekedések történnek. A tüzesvérű falusi legények, afeletti örömlükben, hogy a sorozó bizottság „taulichá“ üti őket, rögvest egy kis próba harcászatot rendeznek. Ebben a mulatságban aztán kinek orra, kinek feje törik be, de sántán egy sem kerül haza. Miképcsről jelentenek most éfélé esetet. Besorozott duhaj fiúk, számszerint 21-en Balmazújvárosról, a sorozó bizottság működési helyéről vonultak vissza falujókba, nagy sirvavigadás közepette. Megérkezve, betelepédtek a Kiss Ignác-féle korcsmába egy pár liternyi elfogyasztására. Volt persze büszkeségtől dagadó kebel. Az igen emelkedett hangulat dicsekvést, becsmérlést bőségesen váltott ki a kedélyekből. Addig-addig, hogy sor került annak is bebizonyítására, hogy ki a legény a csárdában? Székek, botok szorultak a markokba. Valamelyik érdekelt fél leütötte a gerendán függő lámpást és egykettőre olyan parázs verekedés támadt, hogy az már csatának is beillt, mert a késeknek, meg a revolvereknek is meglehetősen szerep jutott abban. Mikorra a verekedés színhelyére érkezett a csendőrség, két legényt, Lázár Jánost és Kozma Jánost félholtan szedték fel a padlózatról és lepedőben szállították őket haza.

Ezeket annyira összeszurkálták, hogy aligha maradnak életben. A vérengzést csak nagynehezen tudták beszüntetni. A csendőrség összefogdosta a verekedés részeseit, akik ellen jelentést tettek az ügyészségnek, mely az eljárást megindította az ügyben.

— **Hirdetmény.** (Dijszabászerű féláru jegyek váltására jogosító arcképes évi igazolványok érvényességének kiterjesztése.) A magyar királyi államvasutaktól nyert értesítés szerint azon alkalomból kifolyólag, hogy a székesfehérvárosnak Szolnokon át való forgalmában több vonat az ujszászi utirány helyett Czegléden át fog közlekedni, a III. (keleti) vonalcsoporthoz érvényes féláru jegyek váltására jogosító díj-szabászerű arcképes évi igazolványok érvényessége 1909. évi május hó 1-ével a budapestnyugoti p. u. Cegléd—szolnoki vonalrészre is kiterjesztetik. Budapest, 1909. április hó 26-án. A magyar királyi államvasutak igazgatósága.

Midőn üzletemet végkép feloszlatom, felkérem a m. t. vevőközönséget, hogy raktáromon levő összes áruk olcsóságairól személyes meggyőződést szerezni kegyeskedjék, tisztelettel Bartha Kálmán. A raktár egy tömegben is eladó!

— Özv. nőnél szerény leány lakást keres. Értekezhetni vasárnap délután 3 órától 6-ig. Arany János-u. 11. szám.

— **Uraktól levett** ócska ruhákat igen tisztességes árban vesz Rösenberg Béni Debreczen Bádogos-utca 1.

— **Aromás és zamatos pörkölt kávék** kaphatók Félegyházy-nál. Villanyüzemű kávé pörköldé a kirakatban Piacz és Miklós-utca sarok.

— **Mentze Henrik áruházában a legjobb minőségű fésűk, fésű készletek, fejbiszek, hajtűk, illatszerek és szappanok, olcsó szabott árak mellett kaphatók.**

— **Tajtékipák, acélhangu hermonikák, cipők, csizmák, kézi és ládakofferek és piaci táskák a legolcsóbb árban szerezhetőek be a „Munkás bazár“-ban Bádogos-utca 4. szám.**

— **Megérkeztek az újított zsebvilány lámpák Mentze Henrik áruházában, Kossuth-u. 4. szám.**

— **Kisebb udvari disztertek tavaszi munkáját elvállalom. Cím a kiadóban.**

## SZINHAZ.

\* **Vasárnapi előadások.** Zilahi igazgató több oldalról jött felszólításnak engedve, hogy vasárnap délutánra tűzze ki Zierer nagy sikert aratott operettjét, kitzte újból a Hódító kerिंगőt vasárnap délutánra, mérsékelt helyárrakkal. Este Vizvári Mariska vendégjátékául Figaró házassága kerül színre.

\* **Vizvári Mariska vendégjátéka.** A Nemzeti Színház kiváló művésznője ma kezdi meg vendégszereplését a Kaméliás hölgygyel és holnap szombaton Sardon szellemes kitzűnő francia vigjátékában „Váljunk el“ Cyprienne szerepében lép fel másodsor. Ez estén De Prunelles a férjet—Zilahi Gyula adja, kinek az a híres szerepe, a házibarátot Adhemart Bérczi játsza, a többi szerepeket Huzella, Barabás Ella, Gerő Ida, Krasznai, Győre, Ligeti, Nádor adják.

\* **Alapos munkát végezett.** Kaszáról írják a következő nem mindennapi esetet: Szomori Miklós kassai színész a katolikus hitre tért. A keresztség után nyomban felvette a bérmálás szentségét és házasságra lépett Rosos Gizella színésznővel, akivel már régebben egybekelt. Ugyanezen a napon tartották keresztviz alá kis fiukat is. A szertartásokat maga dr. Fischer-Colbrie Ágost püspök végezte.

\* **Primadonnák, akik még nem szerződtek.** Eddig azt hittük, hogy Magyarorszá-

gon csak a hivatalnoki pályák vannak tulzsolva s nálunk csak a diplomás emberek engedhetik meg azt a fényűzést maguknak, hogy hosszu ideig — állás nélkül legyenek. Azonban legujabban ez a luxus megoszott. Nem vigasztalás ugyan, de mint kétségkívül érdekes jelenséget érdemesnek tartjuk feljegyezni, hogy e pillanatban nagyon sok primadonna van szerződés nélkül. A színházi bizottságok mindenütt a fiatalok szerződését hangoztatják, akiket jóval olcsóbban szerződhetnek a színházak, mint azokat, akik már érdemeket szereztek a színpadon. És így előáll a sajnálatos helyzet, hogy a vidéki színházak java erői pályájuk derekán szerződés nélkül maradnak. Ez a körülmény annyiban is érdekes ránk nézve, mert a szerződés nélküliek között igen sokan vannak, akik valamikor a debreceni színházak is voltak primadonnái. Ezek: Lónyai Piroska, Ruzsinszky Ilona, Bárdos Jolán, Lányi Edit, Rédei Szidi, Kovács Lili, Aradi Aranka, Kaposi Józsa, Solti Vilma, Batizfalvy Elza, Tibor Lóri, Korányi Frida.

\* **Zilahi szubvenciója.** Zilahi Gyula színházigazgató kérte a tanácsot, hogy szubvenciójának hátralevő részét, 5000 koronát utalja ki. A tanács három-ezer koronát kiutalt, kétezer koronát azonban visszatartott a színházi bizottság javaslatára május 15-ig, amikor ezen összeget is kifogja utalni.

## Le Délice

cigaretta-papír és  
cigaretta-hüvely

2787

mindenütt kapható.

## TÁVIRATOK.

### A király beteg.

Bécs, április 29. Minden hivatalos cáfolat ellenére bebizonyítást nyert, hogy a király beteg. Öfelsége ugyanis a napokban sétakocsizás közben meghült. Állapota azonban különösebb aggodalomra nem ad okot. Az orvos szigorú diétát rendelt.

### Báró Kornfeld emlékére.

Budapest, április 29. A Magyar Általános Hitelbank igazgatósága mai teljes ülésén elhatározta, hogy elhunyt elnökének, báró Kornfeld Zsigmondnak arcképét tanácskozási teremtésére elsőrangú festőművész által elkészítteti, tonábbá a megboldogult emlékének megörökítésére báró Kornfeld Zsigmond alapítványt, melynek rendelkezése az intézet tényleges és nyugdíjas alkalmazottai részére kölcsönök és segélyek folyósítása lesz. Az igazgatóság a legközelebbi közgyűlés elé azon javaslatot fogja terjeszteni, hogy ezen alapítványt 100,000 koronával töltsék. — Az igazgatóság egyúttal eddigi alelnökét, gróf Zichy Nándort az igazgatóság elnökévé, gróf Zichy Nándor helyére pedig öröf Pallavicini Edét az igazgatóság alelnökévé választotta és Ullmann Adolf igazgatót az intézet vezérigazgatójává kinevezte.

### Wekerle és Justh tárgyalásai.

Budapest, április 29. Wekerle Sándor miniszterelnök ma hosszasan tárgyalta Justh Gyulával a helyzetről és a kibontakozás módjait beszélték meg. A legutolsó megállapodások szerint Justh Gyula kedden megy kiállgatásra.

### Elítélt tót agitátor.

Budapest, április 29. Ivánka Milán bűntudományt ma tárgyalta a kuria és helybenhagyta a

tábla döntését, mely Ivánka Milánt egy évi államfogházra ítélte.

### Forculat a szabadkai gyilkosság ügyében.

Szabadka, április 29. Több tanu Vojtára rávilágított, hogy többször megfordult Szabadkán, sőt Haverdáné villája körül is többen látták ólálkodni. Vojta ezt tagadta, de a vallomások alapján a rendőrség letartóztatta és át-kísértette az ügyészség fogházába.

## Közgazdaság.

### Budapesti gabonatözsde.

(Déli zárlat.)

Budapest, április 29.

Buzakinálat és vételkedv mérsékelte. Szilárd irányzat mellett 14000 méter-mázsa került forgalomba 5—10 fillérrel drágább áron. Egyéb gabonafajták szilárdak. Idő: változó.

Buza április	—
Buza májusra	14.——01
Buza októberre	11.88—89
Rozs áprilisra	—
Rozs októberre	9.38—39
Zab áprilisra	—
Zab októberre	7.63—64
Tengeri májusra	7.55—56
Tengeri júliusra	7.77—78
Repce augusztusra	14.75—85

## TÖRVÉNYKEZÉS.

§ Háromszáz vádlott. Erdekes bűntudományt tárgyal holnap Bezeredy Bertalan bírósága. A kir. ügyészség a „Fidibusz” című élclap illusztrációinak terjesztése miatt szemérem ellen elkövetett vétség címén vádat emelt háromszáz trafikos ellen. A háromszáz vádlott, a kiket dr. Gál Jenő fog védeni, holnap valamennyien megjelennek a bíróság előtt. Érdekes, hogy az ügyészség a rajzolóművészek ellen, akik ebben az ügyben mint szakértők szerepelnek, a kifogásolt képek miatt nem emelt vádat. Érdekes a dologban, hogy a rajzolókat ellen nem indítottak eljárást. A háromszáz trafikos holnap fog megjelenni a járáscsíróság előtt. Az ügyészség szakértőket is hivatott be.

## Regény-csarnok.

81.

Regény.

### A nagy rejtély.

A birói kar dékánja által vallattatván, idősebb Macallan Eustacéné ritka önruralommal és rendkívül nemes magatartással válaszolt.

Bizonyos magán-párbeszédnek fölött kérdezett ki, melyek közte s elhunyt menyek között folytak, s ekkor kijelenté, hogy Macallan Eustacéné kiválóan érzékeny volt külső megjelenése tekintetében. Igen melegen ragaszkodott férjéhez; életének legfőbb gondja és aggodalma az volt, hogy minél vonzóbbá tegye magát férje számára. Külsejének s főképp arcszínének hiányai legkeserűbb kinjást képezték. Tanu igen, igen gyakran saját füleivel hallotta menyek azon nyilatkozatát, hogy bármily veszedelmes kurának alávetné magát, s elszenvedne minden lehető kint, ha ezáltal arcszínét megjavíthatná. „A férfiak” szokta mondani, „mindannyian a külső megjelenésre fektetik a legfőbb súlyt; férjem tán jobban szeretne, ha szebb arczsinem volna.”

Midőn azt kérdezték idősebb Macallanától:

vajjon lehet-e hinni és bizni azon adatokban, melyek fia naplójában tartalmaztatnak s tanubizonyíték gyanánt lehet-e azokat tekinteni s valóságban fia jellemének sajátosságait s neje irányabani igaz érzelmeit festik-e? — Macallanné határozottan s erős kitételekben tagadólag válaszolt.

„A fiam naplójából felolvasot kivonatok gunyiratok jellemére,” szölt anyósom. „Sőt mi több, nem kevésbé gunyiratok azért, mert esetleg saját maga írta azokat. Mint anyja, s mint olyan ismerve fiam jellemét, kijelentem, hogy a felolvasott kivonatok csak a leküzdhetetlen kétségbeesés és reménytelen fájdalom kitérésének percében írhatta. Igazságos emberek nem ítélnék el egy embert azon meggondolatlan szavakért, melyek ily nyomorult percekben lebbentek el ajkairól. Az én fiamat el fogják-e ítélni azért, mert ő esetleg megírta, a helyet hogy csak elmondta volna, meggondolatlan szavait?”

(Folyt. köv.)

## Nyilttér.\*

### Nyilatkozat.

Hauer Bertalan városi bizottsági tag a „Debreczeni Független Ujság” április hó 28-iki számában nyilatkozatot tett közbe, amelyben személyemet érintőleg is vannak némi közlételemek. Nem vonom, mert nincs is okom kétségbe vonni, a nevezett nyilatkozat szavainak igazságát, de a tényállás tisztázása végett ki kell jelentenem a következőket: Április hó 26-án éjjel a mikor én már aludtam, és csak családomb volt még bent, becsengetett hozzám Kovács János hentes mester ur. Feleségem kiment az udvarra, megtudandó, hogy mi járatban van a késői vendég, természetesen csudálkozott az ilyen késői látogatás felett, s kijelentette hogy mivel én már alszom nem szivesen kelt fel, de Kovács János ur kérte feleségemet, hogy mivel az ügy annyira sürgős és halaszthatatlan tekintsen el ez egyszer a szokástól, sőt kérte is hogy igyekezzen engem rá beszélni az ő ajánlata elfogadására. Együtt jöttek be a szobába s a mikor én felébredtem, Kovács János ur a következőket adta elő:

Engem Hauer Bertalan ur küldött azzal, hogy rábírom önt a csatornázási ügyben beadott felebbezés vissza vonására. Ha ezt meg teszi, úgy hajlandó vagyok ezért kétezer koronát fizetni.

Szavait szóról szóra idézni nem tudom, mert akkor ocsudtam fel álmomból, sőt arra sem emlékszem biztosan hogy Kovács János ur kétezer vagy hétezer koronát ajánlott e fel?

Azonban én megbotránkozással és felháborodással utasítottam vissza ezen ajánlatot, erre Kovács ur azt mondta, hogy ha én saját részemre nem akarom a pénzt megtartani, adjam jótékony célra. Erre azt válaszoltam, hogy én a más zsebéből nem szoktam jótékonyt gyakorolni és csodálkozásomat fejeztem ki, hogy Kovács János ur az éjjeli órákat választja a jótékonyt gyakorlására és nem restel egy családot azért éjjeli nyugalomból felzavarni.

Hogy Hauer Bertalan urhoz ez ügyben nem is fordultam annak oka az, hogy én ezen ügyet Kovács János urral teljesen elintézttem, s megkaptam a magáét úgy, hogy azt hiszem egy ideig nem lesz kedve ilyen jótékonyt gyakorlására.

Ezeket tartottam szükségesnek kijelenteni az igazság kedvéért.

Debreczen, 1909. április hó 29.

Balogh István.

\* E rovatban közlöttékért nem vállal felelősséget a szerk.

A kiváló bőr- és lithumos gyógyforrás

## SALVATOR

vese- és hólyagbajoknál, köszvénynél, cukorbetegségnél és hurutos bántalmaknál különösen hatásos.

Természetes vasmentes savanyvíz.

Kapható ásványvízkereskedésekben vagy a Szilvágyi-Lipóti

Salvator-forrás Vállalatnál Budapest, V. Kúdeli rakpart 8.

A bőr ápolása kötelesség az egészség érdekében s erre legalkalmasabb szer a

# Mollitergin,

mely megőrzi a bőr (az arc- és kézbőrnek) üdőségét, hamvasságát, rózsaszínben játszó fehérségét. Megszünteti a kézvörösséget. Az eldurvult, kirepedezett ésszelkifujta arcot vagy kezét, a legrövidebb idő alatt fehérré és puhává tesz! Poudre alá is igen ajánlható!

Hatása gyors és biztos! Mint bőrápoló szer páratlan! Teljesen fémmentes és ártalmatlan! Egy üveg MOLLITERGIN ára 1 K. Készítő helye s főraktára

## Mihalovits Jenő

gyógyszertára a „Kigyó“-hoz  
Debrecenben, Főpiac 31. sz. alatt,  
1938 a városházzal szemben.

# LOHR MÁRIA

ezelőtti KRONFUSZ  
CSIPKE-, VEGYTISZTÍTÓ  
ÉS KELMEFESTŐ  
BUDAPEST, VIII., BAROS-UTCA 85.

FIÓKOK:  
IV., Eskü-ut 6. sz. V., Harmincad-u. 4.  
(Klotild-palota.)  
VI., Andrássy-ut 16. VIII., Józs.-körut 2.  
VI., Teréz-körut 39. IX., Calvin-tér 9.  
Vidéki megbízások gyorsan és gondosan teljesítetnek. 2859



## HELICOL-PREMIER

Minden tőlünk származott kerékpár **első-rangu gyártmány.**

- .. **Megbízható konstrukció.** ..
- .. **Legfinomabb kiállítás.** ..
- .. **Könnyű működés.** ..

Gyárainkat egyesítettük COVENTRY ÉS DOOS cég alatt.

A világ legnagyobb kerékpár-gyárosa.  
Debreceni képviselőnk:

**KESZLER A.** Széchenyi-utca.

Honi ipar! Honi ipar!

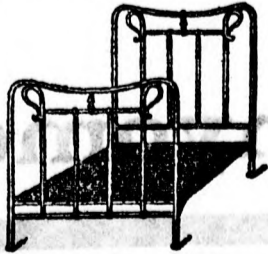
**Kizárólag saját gyártmány!**

Legolcsóbb bevásárlási forrás sodrouyfonat, kerítés, vas- és rézbutor és sodronyágybetét beszerzésére.

**HICKER GY.** vas- és réz-butorgyára  
Budapest, VII., Holló-u. 3. (Dob-utca mellett.)  
Árjegyzék ingyen!

Rézágak . . . 35.-frttől.  
Gyermekágyak 11.-frttől.  
Vaskeretű ágybetét . . . 5.50 frt.  
Fakeretű ágybetét . . . 3.50 frt.  
Összecsukó vaságy . . . 5.- frt.  
Rézkaris . . . 2.50 frt.  
Tábori ágy sodronnyal . . . 8.- frt.  
Ezen erős szerkezetű tőmör vaságy rézdiszszel, acél sodronybetéttel 15 frt.

Telefon — 2626.



M-i-i-t? — Papa megengedte! Hisz valódi Jakobi-féle Antinicotin cigarettahüvelyek fadobozban!!



Figyelem! Csakis a „JAKOBI“ jelzéssel valódi Minden doboz egy érdekes hüvesszkártyát tartalmaz.

## Donoqán és Somossy Debreczen, Kistemplombazár.

Meglepő szép tavaszi ujdonságok érkeztek

női divatkelmekben, Voile de laine, selyem szövetek, ruha vásznakban.

Óriási választék napernyőkben

## CSÁSZÁRFÜRDŐ

BUDAPESTEN.

Nyári és téli gyógyhely, a magyar irgalmas-rend tulajdona. Elsőrangú kénes hévvízi gyógyfürdő; modern berendezésű gőzfürdő, kényelmes iszap-, medence- és kádfürdők, melyek kiváló gyógyhatással használnak az összes reumatikus- és idegbántalmaknál. Uszodák, hőlég-, szénsavas- és villamosvíz-fürdők. Ivó- és belélegzési-kúra. Prospektust ingyen és bérmentve küld 2864 az IGAZGATÓSÁG.

A májusi költözködés - alkalmából ajánlok -

francia konyhákat, tornyos tűzhelyeket,

jégszekrényeket, fagyalt gépeket, kerti padokat.

**SESZTINA LAJOS**

vaskereskedése

Debrecen, Piac-utca 23.

## Ágybavizelés.

Azonnali szabadulásért jótállás. Felvilágosítás díjtalan. Kor és nem megadandó! Fényes köszönőlevelek. — Orvosiilag ajánlva.

„SANITAS“ intézet

VELBURG P. 191. Bayern.

2467

Telefon 5.

Telefon 5.

## Aratógépeket,

kévekötő, marokrakó és fűkaszállókat a legteljesebb felelősség és kedvező fizetési feltételek mellett szállít olcsóbban, mint bárhol

**BAGI ISTVÁN**

gazdasági gépműhelye és gépraktára mint szakértő iparos, díjmentesen felszereli és munkába állítja. Ajánlja továbbá saját talmányu szántóvető tengeri-gépeit csekély 25 koronáért darabonként és általában a legolcsóbb bevásárlási forrás gazdasági gépekben.

Tisztelettel: **Bagi István.**  
Kaba.

2266

Tessék ajánlatot kérni.

MEGLEPŐ, SZINTE CSODÁLATOS GYÓGYEREDMÉNYEK

**PAPTAMÁSI LITHIUM-GYÓGYVIZ**

gyomor-, vese-, hólyag- és bélbántalmaknál, valamint asthma, bronchiale, köszvény és húgysavas diathesis eseteiben.

Debrecenben kapható:

**KONTSEK GÉZA**  
fűszer- és csemege-kereskedésében,  
DEBRECEN KOSSUTH-UTCA.

## Szalmakalap lakk

minden színben kapható

**Neumann Gyula**

festékkirálynál

**Hatvan-utca 8.**

## Eladó birtok.

Egy 25 holdas fancsikai kaszáló (fekete homok talaju)

**eladó.**

Értekezhetni lehet: **Dr. MÁRTON KÁLMÁN** ügyvédnél,  
Piac-utca 44. sz. a.

Szakképzett irodai munkaerőket: mérlegképes könyvvezetőket, gyorsírókat, gyönyörű írású levelezőket, gyors számolókat lelkiismeretesen kiképez, előkelő cégeknek ajánl:

### Zalay Márk tanár

3 havi könyviteli szaktanfolyama felnőttek számára. Kezdeté május 3.

Beiratás naponta 10—12-ig (József kir. hg. utca 42. sz. udvarkerti lakás.)

Tandij 60 korona.

# Kiadó bolthelyiség

üzlet folytatására, de különösen

## : iparosnak :

nagyon alkalmas, Zugó-utca  
6. sz. a. május 1-re kiadó.

Értekezhetni SCHWERLA  
GYULA kovács-mesterrel Hatvan-u. 47. szám alatt.

Légszesz és villamos csillárokat,  
ámpolnákat, falikarokat, menyezeti, asztali-, zongora és éjjeli szekrény-lámpákat készit petroleum és légszesz csillárokat, izlésesen átalakít villamosra vagy légszesz és villamosra

## Kulcsár József

bronzműves, Debreczen, Szent-Anna-u. 6. szám alatt.  
Telefon 638. szám.

A Hazai Gázizzófény részv. társaság debreczeni képviselője tart állandó nagyválasztéku raktárt légszesz szerelvény különlegességekből.

A Modern technika óriási fölülmulthatatlan vívmánya a legújabb égő légszeszlámpák 50 százalékos légszesz megtakarítással. Kül és belvilágításra ivlámpák gyönyörű hatás fénynyel 3/4 rész megtakarítás villamos ivlámpa világítással szemben.

Non Oxid Porcellán invert égők 120 gyertya fény világítási erővel 50 százalékos légszesz megtakarítással 85 liter légszesz fogyasztás óránként tehát 2 fillér.

Kiválóan tartós, állandó fényerejű „Radium fény“ gáz izzótesteket, (harisnyákat) melyek a legolcsóbbak.

Jókarban tartását jutányos árban elfogad, csillárok s. t. újratisztítását, valamint minden e szakmába vágó javításokat, elvállal gyorsan és szakszerűen végez.

Óh jaj!



Megfojt ez az átkozott köhögés.

Köhögés, rekedtség és elnyálkásodás ellen gyors és biztos hatásúak az

### „EGGER“-mellpasztillái

az étvágyat nem rontják és kitűnő ízűek. Doboza 1 és 2 korona. Próbadoz 50 fillér. Fő- és szétküldési raktár: „NÁDOR“ gyógyszerár Budapest, VI., Váci-körút 17. szám.

Éljen!



EGGER-mellpasztilla csakhamar meggyógyított.

Kapható Debreczenben: Balázs Ödön, L. Kovács Nándor, Kocián Dezső, Mihálovics Jenő, Muraközy László, Radákovics Géza, dr. Rothschnek V. Emil, 2202 Mauthner Alfréd és Tóth Béla gyógyszerészeknél.

# A „Debreczen“

motorerőre berendezett nyomdája

## Kandia-utca 15. szám alatt.

A legújabb technikai eszközökkel szereltetett fel.

Modern gépek, új betűk s minden más eszköz rendelkezésre áll ahhoz, hogy a nyomda művészies és izléses nyomtatványokat állithasson elő.

Elvállal könyvek, levélpapír, boríték, eljegyzési értesítők, lakodalmi és bál meg hívók s minden a nyomdai szakmába vágó munkálatoknak művészies és izléses előállítását.

Megrendelések a nyomdában és a „Debreczen“ kiadóhivatalában eszközölhetők.

Minták, árjegyzék s költségvetés díjtalan.

## A „Debreczen“ nyomda.